

Redaktionsråd Advisory Board

SARI AUTIO-SARASMO, docent
Helsingfors universitet

DAG BLANCK, docent
Uppsala universitet

MICHAEL H. GELTING, professor
University of Aberdeen

MATS HALLENBERG, docent
Stockholms universitet

ORSI HUSZ, fil.dr
Uppsala universitet

STEINAR IMSEN, professor
Norges teknisk-naturvitenskapelige
universitet, Trondheim

KARIN HASSAN JANSSON, fil.dr
Uppsala universitet

KIMMO KATAJALA, professor
Östra Finlands universitet

NINA JAVETTE KOEFOED, Ph.d.
Aarhus universitet

THOMAS LINDQVIST, professor
Göteborgs universitet

VICTOR LUNDBERG, fil.dr
Malmö högskola

PIRJO MARKKOLA, professor
Jyväskylä universitet

FLEMMING MIKKELSEN, Ph.d.
Center for Ungdomsforskning,
København

JES FABRICIUS MØLLER, Ph.d., lektor
Københavns universitet

ANDREW G. NEWBY, PhD
University of Aberdeen/Helsingfors
universitet

BERTEL NYGAARD, Ph.d.
Aarhus universitet

DORTHE GERT SIMONSEN, Ph.d.,
lektor, Københavns universitet

SVEIN ATLE SKÅLEVÅG, dr.art.
Universitetet i Bergen

ULF ZANDER, professor
Lunds universitet

Redaktören har ordet

Henrik Rosengren

Det är med respekt och entusiasm jag övertar redaktörskapet för *Scandia*, en tidskrift som under mer än 80 år varit en av de viktigaste rösterna för historisk forskning i Sverige och Norden. *Scandia* tillkom i opposition mot ett dominerande historievetenskapligt paradigms och med en tydlig polemisk attityd. Birgitta Odén har träffande sammanfattat Lauritz Weibulls programförklaring och intentionerna från 1928 med orden ”Scandia – tidskrift för annan uppfattning”. Denna kritiska udd riktad mot en specifik historievetenskaplig inriktning är inte längre giltig. Tvärtom ska *Scandia* vara en plattform för olikartade historievetenskapliga hållningar, ge utrymme för debatt och spegla den senaste historiska forskningen. Om något kan polemiken i stället vändas mot en mer allmänt formulerad dystopi om humanioras död och formuleras under devisen: Historia behövs!

Min ambition är att tillsammans med redaktionssekreteraren David Larsson Heidenblad och den nytillträdde webbredaktören Anna Nilsson fortsätta utveckla *Scandias* lyhörddhet för aktuella historievetenskapliga strömningar. Tillsammans strävar vi efter att förstärka tidskriftens funktion som arena för historieförmedling och historievetenskaplig diskussion. En viktig målsättning är också att anpassa tidskriften till ett förändrat medie- och vetenskapssamhälle. Här utgör hemsidan en särskilt betydelsefull utgångspunkt.

Jag vill tacka min företrädare, Cecilia Riving, som med stilsäkerhet, estetiskt sinne och inspirerande kreativitet redigerat de senaste årens nummer. Inte minst nummer 2013:2 med temat ”Därför är vi historiker” har rönt stor uppmärksamhet med kommentarer och intervjuer i bland annat fackpress, dagspress och radio. Dessutom anordnade *Scandia* en session vid årets historikermöte i Stockholm där historikernas roll och funktion diskuterades med utgångspunkt i temanumret. På *Scandias* hemsida, www.tidskriftenscandia.se, återfinns länkar till en del press- och radiomaterial samt debattinlägg rörande temat. I detta sammanhang finns det anledning att även rikta ett varmt tack till Annas företrädare, Malin Gregersen, som under flera år utgjorde en viktig kraft i förändringsarbetet med *Scandia* och hemsidans utformning.

Vårens nummer bjuder på en bred och intressant läsning. Inleder gör Harald Gustafsson som i sin artikel problematiserar det isländska samtida mottagandet av Halldór Laxness romansvit *Íslands klocka* (1943–46). Med hjälp av begreppet förhandling analyserar Gustafsson romanens menings-

skapande funktion i en isländsk kontext. Handlingen är förlagd till slutet av 1600-talet och början av 1700-talet och den bild av danskt förtryck och isländsk frihetslängtan som Laxness förmedlade banade väg för svitens status som nationalepos. Gustafsson pekar på att *Islands klocka* innehåller både en nationell bild och en social, men att recensenterna sällan tog upp det sociala motivet. Den nationella bilden av Island som kuvat av dansk överhöghet överensstämde med recensenternas uppfattning om Islands historia. Laxness bild accepterades eftersom den inte utmanade den sedan länge förhärskande nationella berättelsen. Den sociala bilden av en maktfullkomlig elit som förtrycker allmogen förbigicks emellertid med tystnad vilket förklaras av att den låg helt utanför denna berättelse.

Ett nationellt tema återfinns också i Andreas Marklunds artikel ”Danskhetens landskap” i vilken han analyserar det danska filmlandskapets koppling till den nationella identiteten. Den empiriska utgångspunkten är de populära danska 1950-talsfilmerna *De røde heste*, *Mosekongen* och *Det gamle guld* vilka samtliga var baserade på den bästsäljande Morten Korchs romaner. Marklund tar teoretiskt avstamp i *New Cultural History* och filmhistorisk forskning om minneskultur och historiebruk och hans fokus är brytpunkten mellan filmernas historiska tillkomstsituation och dess rumsliga och tidsmässiga gestaltning. Artikeln utgår från två huvudfrågor: Vilka myter och berättelser användes i filmerna för att iscensätta danskheten? Hur kan man förklara filmernas omåttliga publikframgångar?

I artikeln ”Manglernes drømme” pläderar Bertel Nygaard för att det utopiska, definierat som en negation av ett rådande tillstånd, bör integreras i historievetenskapen både som ett centralt analysbegrepp och som undersökningsområde. Han diskuterar olika möjligheter att från en historievetenskaplig utgångspunkt hantera dikotomin utopisk fantasi och historisk realism. Med inspiration från Ernst Blochs och Fredric Jamesons kritiska marxism menar Nygaard att det utopiska inte bara ska ses som uttryck för människors historiskt bestämda längtan inom ett avgränsat ämnesområde, exempelvis samhällets konstitution, utan som en väsentlig aspekt av människans liv överlag – en social praxis och handlingsskapande process. Det handlar om en mänsklig drivkraft att förändra världen, i stort som smått. Det utopiska som kategori öppnar därmed för analyser inom vitt skilda historiska fält, menar Nygaard.

Scandia introducerar innehåller i detta nummer en längre artikel av de brittiska forskarna Paul Warde, Lucy Delap och Simon Szreter om det inspirerande nätverket History & Policy. Nätverket är ett samarbete mellan Institute of Contemporary British History vid King's College i London och Cambridge University och dess syfte är att sammanföra historiker, politiker och företrädare för media för att skapa bättre underlag

för bland annat politiskt beslutsfattande. Besök gärna nätverkets hemsida: <http://www.historyandpolicy.org/>.

Vi fortsätter vår recensionsserie av Norstedts *Sveriges historia* och uppmärksammar i detta nummer de avslutande banden 7 och 8. Thorsten Borring Olesen har läst de båda banden utifrån ett danskt historievetenskapligt perspektiv. I sedvanlig ordning bjuds också på en mängd recensioner av monografier, avhandlingar och antologier. Sist men inte minst reflekterar vår serietecknare Ainur Elmgren över biografen – svartkonstens moder.

Glöm inte att besöka vår hemsida där vi erbjuder bloggar, artiklar, intervjuer, länkar och mycket annat. En spännande nyhet är den poddradio som Björn Lundberg och Kristoffer Ekberg står bakom och som nu kan avlyssnas på hemsidan.

Vi tar tacksamt emot synpunkter på *Scandias* innehåll i form av förslag, kritik, reflektioner och tips. Ni är dessutom välkomna att skicka in artikel-förslag. Skrivinstruktioner finns utlagda på hemsidan.

Trevlig sommar och god läsning!